

TOETSBELEID

Datum: maart 2024
Versie: 1.4

Instemming MR: februari 2024
Auteur: Jan-Erik Nijenhuis en Inge den Haan

Inhoud

Inleiding.....	3
1. Missie en visie	4
2. Toetsbeleid.....	5
3. Functie van toetsen	6
4. Kwaliteitscriteria	8
5. Afspraken met betrekking tot toetsing en huiswerk.....	10
6. Specifiek voor klas 1	14
Bijlage A: Beroep.....	15
Bijlage B: Definities	16
Bijlage C: Toetsen en TDMM	17

Inleiding

Leerlingen maken in de jaren dat zij op school zitten een ontwikkelingsproces door op het persoonlijke vlak, op het gebied van kennis en in de beheersing van allerlei vaardigheden. Binnen die schoolse context is toetsing, monitoring en beslissen een belangrijk onderdeel van dat ontwikkelingsproces. Leerlingen moeten op enig moment aan de docent en aan zichzelf kunnen laten zien hoe ver zij gekomen zijn in de beheersing van de leerstof en de benodigde vaardigheden om een indicatie te krijgen of zij het gestelde doel, het behalen van een havo- of vwo-diploma, kunnen halen.

Het Beekdal heeft een recente verandering doorgemaakt waarin nu ook de onderbouw (klas 1 t/m 3) vier toetsweken heeft ter afsluiting van elke periode. Daarnaast is vanuit FLIO (Formatief Leraar in Opleiding) de afgelopen jaren veel kennis en ervaring opgedaan met betrekking tot formatief evalueren en leren. Dit is nog niet vertaald naar beleid en dient nog verder verankerd te worden in de school.

Daarnaast bestaat al enige tijd de behoefte binnen de school om de toetspraktijk en de afspraken rond toetsing en normering in een samenhangend geheel te beschrijven om die voor iedereen (leerlingen, ouders, docenten) inzichtelijk te maken. Onze visie op toetsing, waarom we toetsen en hoe we toetsing gebruiken binnen het leerproces van leerlingen, is een vertaling van de missie en visie van de school. In dit toetsbeleid komen alle aspecten die te maken hebben met toetsing en monitoring samen.

1. Missie en visie

In het WAAROM van het Beekdal (2022) staat onder andere het volgende ten aanzien van de missie en visie van de school beschreven:

Het Beekdal wil leerlingen ondersteunen en motiveren om het best passende diploma te halen. Daarnaast helpen we leerlingen vaardigheden en houdingen te ontwikkelen die een succesvolle start in het vervolgonderwijs en de maatschappij mogelijk maken. Omdat de maatschappij steeds verandert, moeten we leerlingen leren daar mee om te kunnen gaan. Dat vraagt om 'vleugels' om autonoom te kunnen zijn en stevige 'wortels' om verantwoordelijkheid te kunnen dragen. In de praktijk betekent dit dat we geloven dat je leert eigen keuzes te maken en daarmee door vallen en opstaan leert. Uiteraard in een veilige maar ook uitdagende setting. Iedereen moet zich gezien voelen. Dat vraagt om maatwerk binnen kaders.

Wij helpen leerlingen zich te ontwikkelen tot bewuste en verantwoordelijke mensen die duurzaam groeien met een kritisch-open blik naar zichzelf, de ander en de wereld. Wij hebben aandacht voor elkaar en maken ruimte voor ieders talent/passie. Wij geloven in de kracht van expliciete directe instructie in combinatie met tijd waarin leerlingen zelf onderwijs organiseren. Wij geloven in de kracht van rolmodellen en mensen met een voorbeeldfunctie binnen en buiten de school.

Deze visie laat zich ten aanzien van dit beleidsthema, toetsen, monitoren en beslissen vertalen in een aantal concrete uitspraken die richting geven aan onze praktijk van alledag¹:

1. [*We handelen vanuit vertrouwen in elkaar*] - Ons uitgangspunt in de benadering van de leerling is: wie is de leerling en wat heeft hij/zij nodig in zijn/haar ontwikkelingsproces.
2. [*We zoeken telkens de verbinding in de samenwerking onderling*] - Leren en je prettig voelen horen bij elkaar.
3. [*We maken keuzes vanuit onze passie en nieuwsgierigheid*] - We zijn een school van maatwerk: we organiseren de regel en we regelen de uitzondering.
4. [*We nemen verantwoordelijkheid voor ons handelen*] - Als we een leerling aannemen, denken we dat hij/zij het Beekdal met een diploma kan verlaten,
5. [*We spreken vrijuit en oprecht ook als dat moeilijk is en borgen daarmee de veiligheid*] - De persoon van de leerling en zijn/haar gedrag vallen niet samen. Leerlingen moeten daarom altijd een nieuw begin kunnen maken.

Meer toegespitst op toetsing laat deze visie zich ook vertalen in de volgende uitspraken:

6. Fouten maken mag/moet. Fouten maken is een essentieel onderdeel van het leerproces. Feedback is gericht op versterking van de persoon en verbetering van de prestaties.
7. Ons ideaal is dat de leerling altijd het perspectief behoudt en dat een stijgende lijn in prestatie moet lonen.

¹ Tussen haken de waarden en principes uit WAAROM van het Beekdal 2022 met daarachter een vertaling naar dit beleidsthema: toetsen en monitoren.

2. Toetsbeleid

De primaire doelen van het toetsbeleid zijn:

- De functie van toetsing als wezenlijk onderdeel van het ontwikkelingsproces van leerlingen te beschrijven;
- de kwaliteit van het toetsingsproces te borgen;
- het nadenken over onze toetspraktijk te stimuleren.

Daarom leggen we in het toetsbeleid vast wat we onder toetsing verstaan, wat de functie van toetsing is, hoe we toetsen, en wat de afspraken met betrekking tot cijfergeving en normering zijn. Daarnaast willen we met het toetsbeleid voor alle betrokken partijen (leerlingen, ouders, medewerkers) inzichtelijk maken wat het beleid van het Beekdal Lyceum met betrekking tot toetsing is en wat de visie achter dit beleid is. Het moet daarnaast het nadenken over de rol van toetsen in de schoolpraktijk stimuleren.

Het toetsbeleid is in eerste instantie een beleid wat gericht is op onze reguliere voortgangstoetsen, maar kan niet los worden gezien van het wettelijk verplichte PTA (Programma van Toetsing en Afsluiting) en de organisatie van de toetsweken, zoals die zijn opgenomen in het Toetsprotocol. Aanvullend beschrijft het Dyslexieprotocol in hoeverre wij leerlingen met dyslexie tegemoet kunnen komen in de beoordeling van toetsen.

3. Functie van toetsen

Toetsen² hoort bij het 'systeem' zoals wij dat al jaren op het Beekdal kennen en het bepaalt voor een deel de kwaliteit van ons onderwijs. Toch blijft de vraag gerechtvaardigd of toetsen altijd zinvol is. Er zijn veel meer manieren om te evalueren hoe de ontwikkeling van de leerling verloopt en wat het niveau van beheersing van de stof en de benodigde vaardigheden is. De vraag moet daarom altijd zijn: wat willen we met toetsing bereiken en te weten komen? En als je dan wilt toetsen: met welke vorm van toetsing bereik je het beoogde doel?

In zijn algemeenheid hoort toetsing, in welke vorm dan ook, bij te dragen aan de ontwikkeling van de leerling en hem te motiveren en te helpen vervolgstappen te zetten. Maar toetsing heeft meerdere functies, soms tegelijkertijd. De functies die men aan toetsen toekent, zijn van invloed op de vorm en de eisen die aan toetsen worden gesteld. Bij onze visie, zoals deze eerder verwoord is in de richtinggevende uitspraken, passen toetsvormen die de leerling stimuleren tot leren en tot reflectie op zijn leerproces. Daarbij horen formatieve en summatieve vormen van evaluatie. De leerling krijgt door ontwikkelingsgerichte feedback zicht op de ontwikkeling van zijn vaardigheden, aanpak, kennisniveau en zijn persoon. Dit kan in verschillende vormen, bijvoorbeeld door een formatieve toets, mondelinge of schriftelijke feedback, oefeningen met antwoordmodellen en/of andersoortige informatie. Veel van deze aspecten zijn binnen FLIO (Formatief Leraar in Opleiding) nader onderzocht en uitgewerkt in concrete voorbeelden voor nagenoeg alle secties. Uiteindelijk zal voor veel vakken en onderwerpen een afsluitende summatieve toets volgen. We streven naar een ontwikkeling van meer nadruk op formatieve evaluatie in de perioden met summatieve toetsen in de toetsweken.

Binnen FLIO wordt al enige tijd nagedacht op welke wijze deze toetsvormen effectief kunnen worden ingezet en hoe leerlingen actief betrokken kunnen worden bij het leerproces. Formatieve vormen van evaluatie en feed up/feed back/feed forward (zie *bijlage B*) leggen een grotere nadruk op het leerproces en de rol van de leerling daarin. Daarin past het heel goed dat er niet altijd cijfers gegeven hoeven te worden. Toetsing geeft docenten en vaksecties ook informatie over de effectiviteit van het onderwijs. Op basis van een analyse van de toetsresultaten worden het onderwijs en het toetsprogramma bijgestuurd en verbeterd (onderwijsevaluatie).³ In de kwartaalgesprekken tussen secties en afdelingsleider staat deze onderwijsevaluatie standaard op de agenda.

Toetsing en motivatie

We onderscheiden twee vormen van motivatie: intrinsieke (of autonome) en extrinsieke (of gecontroleerde) motivatie. Bij intrinsieke motivatie gaat het om leren vanuit nieuwsgierigheid en interesse. Bij extrinsieke motivatie staat verplichting voorop. In de *self-determination theory* (Deci & Ryan, 2008) wordt duidelijk gesteld dat de intrinsieke motivatie leidt tot een veel grotere vorm van regie en eigenaarschap (= zelfdeterminatie) en daarmee de meeste positieve effecten op de lange termijn bereikt. Het appelleert aan de behoefte om autonoom, competent en verbonden met anderen te zijn, drie basisbehoeften die ieder mens heeft. Bij extrinsieke motivatie is die regie en dat eigenaarschap er veel minder en daarom valt de motivatie vaak weg als de controle erop ook wegvalt. Dat kan leiden tot leerlinggedrag dat door docenten vaak als negatief ervaren wordt: consumentisme, calculerend gedrag, luiheid of soms ronduit vervelend gedrag.

² Voor een definitie van toetsen zie bijlage B..

³ Vaksecties ontvangen ter ondersteuning na afloop van elke periode een excel-overzicht met resultaten uit Cum Laude.

Naast de vraag hoe in de bredere context van het onderwijs op school met het begrip motivatie om te gaan, is in dit stuk vooral de vraag relevant wat de relatie is van toetsing en motivatie. En natuurlijk kunnen die vragen niet los van elkaar gezien worden omdat, zoals hierboven gesteld, toetsing een belangrijk onderdeel is van het ontwikkelingsproces dat een leerling doormaakt op school. Als we erkennen dat de intrinsieke motivatie van de leerling zo belangrijk is voor zijn ontwikkeling (gevoel van autonomie, competent en verbonden zijn) dan moeten we ons ook de vraag stellen: hoe kunnen we die motivatie met behulp van toetsen bevorderen? Wat betekent dat voor onze toetsen en daarmee voor onze relatie met leerlingen en de inrichting van ons onderwijs? Welke mogelijkheden zijn er voor extrinsieke beloning? Dit zijn onderwerpen die in elke vakgroep aan de orde zullen moeten komen.

Toetsdruk

Een ander belangrijk aspect van dit toetsbeleid is om de toetsdruk en huiswerkbelasting te reguleren en binnen de perken te houden. Een deel van de leerlingen ervaart een hoge toetsdruk. Goede resultaten op toetsen halen wordt belangrijk gevonden, in alle leerjaren. De nadruk ligt daarmee erg op de prestatie. Voor de ene leerling leidt dit tot minimalisme ('een 6 is toch voldoende?') en anderzijds zijn er leerlingen die een gevoeligheid voor prestatiedruk en faalangst ontwikkelen die ongezonde effecten op hun welzijn en dus het presteren heeft. De motivatie om deze prestatie te leveren is extrinsiek: ze leren de stof die ze moeten leren en ze leren alleen indien de stof getoetst wordt. De interesse voor het geleerde verdwijnt als de prestatie geleverd is en vaak lijkt er nauwelijks echt leerrendement te zijn. Natuurlijk zijn er ook andere factoren die hier een rol in kunnen spelen zoals persoonlijke omstandigheden en achtergronden die buiten de schoolinvloed vallen zoals leeftijd, de puberteit, het socialisatieproces dat door meisjes anders doorlopen wordt dan door jongens etc. En dit alles geldt ook niet voor alle leerlingen in even sterke mate. Maar wellicht het allerbelangrijkste is dat het leerproces ondergesneeuwd raakt waardoor de leerling onvoldoende leert wat voor hem nodig is om tot écht leren te komen.

In de meeste gevallen leidt toetsen tot een cijfer dat uiteindelijk leidt tot een beslissing over bevorderen of niet. Dit alleen al verklaart een deel van de druk. Het afstemmen van toetsen binnen én tussen secties in aantal, toetsomvang en weging is niet alleen belangrijk voor leerlingen om overzicht te krijgen, en het plannen beter mogelijk te maken, maar zorgt ook voor spreiding van toetsdruk en voorkomt onnodige stress. Hoewel de toetsdruk in een toetsweek groot is draagt de keuze voor vier perioden van relatieve toetsrust uiteindelijk bij aan een verminderde toetsdruk tijdens de lesweken. Tijdens de toetsweek staan de toetsen immers centraal en is relatief veel tijd voor de voorbereiding op toetsen.

4. Kwaliteitscriteria

Bij het ontwerpen van toetsen dienen docenten rekening te houden met kwaliteitscriteria. Toetsing moet valide, betrouwbaar, transparant en organiseerbaar zijn. Hieronder een overzicht van deze vier kwaliteitscriteria.

Validiteit van een toets

Toetsen zijn valide, wanneer zij werkelijk meten wat ze geacht worden te meten.

Criteria:

- De toetsvorm en toetsinhoud sluiten aan bij de leerdoelen en het niveau van de behandelde stof in een bepaalde periode.
- De toets is representatief voor de behandelde lesstof.
- Het woordgebruik van de toets moet passen bij de leerstof en het niveau van de leerlingen.
- Om de validiteit te optimaliseren wordt bij zwaardere summatieve toetsen gebruik gemaakt van een blauwdruk, waarin staat hoe toetsonderdelen worden verdeeld over leerstof en vaardigheden (bijv. RTTI⁴). De taxonomie van Bloom kan eveneens een handig hulpmiddel zijn bij het samenstellen van een toets. Door toetsen in te delen volgens dit systeem kan snel zichtbaar worden waar een leerling nog aan moet werken en hoe de leerling hierin ondersteund kan worden. Op deze manier kan de toepassing van differentiatie inzichtelijke worden gemaakt.
- Het vier-ogen principe wordt gehanteerd bij het samenstellen van toetsen.

Betrouwbaarheid van een toets

De betrouwbaarheid geeft aan in hoeverre men de toets als meting kan vertrouwen. Een andere (betrouwbare) toets zou onder dezelfde omstandigheden dezelfde resultaten moeten opleveren.

Criteria:

- De vragen en/of opdrachten zijn eenduidig en bevatten voldoende aanwijzingen voor de gewenste antwoorden en/of de uitvoering van de opdracht.
- De toets beperkt de invloed van faalangst op het toetsresultaat door een opbouw in de vragen/opdrachten van makkelijk naar moeilijk.
- De vragen/opdrachten mogen niet (sterk) cumulatief zijn.
- De beoordeling van de toets gebeurt aan de hand van vooraf vastgestelde beoordelingscriteria en wordt achteraf geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Transparantie van een toets

Toetsing is transparant wanneer alle noodzakelijke informatie beschikbaar is voor leerlingen om de toets goed voor te bereiden, te maken en te evalueren.

Criteria:

- De leerlingen worden tijdig, ten minste bij aanvang van de periode, geïnformeerd over de leerstof, de vorm en de weg van de toets en over de voor de toets beschikbare tijd.
- De leerlingen weten welke materialen en hulpmiddelen ze bij de toets mogen gebruiken.
- De leerling kan nagaan hoe het resultaat op de toets tot stand is gekomen.

⁴ Methode van het classificeren van toetsvragen. RTTI staat voor: Reproductievragen, Toepassingsvragen in bekende situatie (training), Toepassingsvragen in nieuwe situatie (transfer) en Inzichtsvragen.. Er zijn meerdere van dit soort systematieken, zoals OBIT en KIT.

Organiseerbaarheid

Criteria:

- De organisatie en afname van de toets stelt geen extreme eisen aan de school, de vakdocent of aan de leerling.
- De vaksectie maakt een reële afweging met betrekking tot validiteit, betrouwbaarheid en transparantie in verhouding tot het belang van en de investering in de toets.
- Aantal en omvang van de af te nemen toetsen moeten in verhouding staan tot het gewicht van de te toetsen programmaonderdelen.
- De randvoorwaarde voor de toets mogen niet een te grote claim op het roosterproces leggen, waardoor een goede spreiding van toetsen of beschikbaarheid van lokalen in het geding komen.
- Geldende afspraken met betrekking tot de organisatie van de toetsweken worden nageleefd. Hieronder vallen bijvoorbeeld de deadline voor het inleveren van (digitale) toetsen en indien mogelijk het opstellen van de tafels in toetsopstelling voor optimale toetsomstandigheden.

5. Afspraken met betrekking tot toetsing en huiswerk

In dit hoofdstuk staat een aantal afspraken die gelden voor de hele school of voor specifieke afdelingen, zoals bijv. klas 1 en de TDMM-leerlingen.

Opmerking: dit deel gaat ook over huiswerk. Strikt genomen horen afspraken over huiswerk niet in een toetsbeleid thuis. Maar er is wel een relatie tussen de twee. Leerlingen hebben huiswerk dat niet direct aan een toets gelieerd is maar ook huiswerk voor een toets. De hoeveelheid huiswerk daarvoor kan groter zijn dan voor een reguliere les maar bovendien is er een ander gevoel van druk vanwege de prestatie die geleverd moet worden. Leerlingen moeten keuzes maken hoe zij hun huiswerktijd verdelen. Zij weten niet altijd van tevoren hoeveel huiswerk ze gaan krijgen en kunnen dus ook niet altijd goed hun tijd indelen. Een te grote hoeveelheid huiswerk kan hun huiswerkverplichting of hun voorbereidingstijd voor een toets in gevaar brengen. Niet zelden komt het voor dat leerlingen dan hun gewone huiswerk niet maken omdat ze voor een toets moeten leren.

Daarnaast is de huiswerkdruk soms ook gewoon hoog te noemen. We starten in klas 1, 2 en 3 vanuit de norm van gemiddeld 1,5 uur huiswerk per dag, zes dagen per week; deze norm is gebaseerd op 6 leervakken per dag met 15 minuten huiswerk. De achterliggende gedachte is, dat leerlingen tijd moeten blijven houden voor andere belangrijke activiteiten zoals sport, muziek, hobby's; een te grote huiswerklast zou dat in gevaar kunnen brengen. In klas 4, 5 en 6 zal deze norm van 1,5 uur per dag in verband met het aantal en de aard van de gekozen vakken niet altijd gehaald worden.

Algemeen

Een school is wettelijk verplicht het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA – klas 4, 5 en 6) de voor het schoolexamen relevante regels, wijze van toetsen, de herkansingsregeling en wijze van berekenen van het cijfer te beschrijven. Het PTA bevat ook het examenreglement en is de stof en de weging per toets, ook voor de niet SE onderdelen, per periode vastgelegd. Het PTA geldt daarom als 'letter van de wet'. Hier kan alleen, op advies van de examencommissie door bevoegd gezag in uitzonderlijke gevallen van worden afgeweken. Zo snel mogelijk na de zomervakantie, maar uiterlijk 1 oktober, wordt het PTA bekend gemaakt aan de leerlingen van klas 4, 5 en 6. Voor 1 oktober moeten de PTA's aan de Inspectie van het onderwijs gestuurd zijn.

In het Programma van Toetsing Onderbouw (PTO – klas 1, 2 en 3) hebben de vaksecties de stof en de weging per toets per periode vastgelegd; ze worden aan het begin van het schooljaar gepubliceerd. De weging van de toetsen verloopt progressief zodat toetsen aan het einde van het schooljaar nog voldoende impact hebben op het eindcijfer.

Het PTO heeft een beschrijvend karakter; daarin liggen de stofomschrijving en normering niet zo vast als in het PTA, maar er wordt per toets tenminste de toetsvorm, periode van afname en weging genoemd. Ze zijn bedoeld om leerlingen en ouders een globaal overzicht te geven in wat er aan stof aangeboden en getoetst gaat worden. Ze geven inzicht in de opbouw van het jaar en de achtergrond van de cijfers. Daarmee wordt ook het plannen gemakkelijker.

Bijzondere omstandigheden (handicap, e.d.) kunnen leiden tot een aanpassing van de normale toetsduur, de toetsvorm en/of de afnamecondities. Deze aanvragen lopen via het ondersteuningsteam en worden beslist door de afdelingsleider. Daarbij handelen we in lijn met het examenreglement, zodat de leerling gewend raakt aan de wettelijk toegestane faciliteiten. In geval van dyslexie gelden de bepalingen zoals vastgelegd in het dyslexieprotocol zoals te raadplegen op Weten en regelen.

5.1. Toetsvormen

- *Proefwerk (PW)*

Een proefwerk wordt in een toetsweek afgenomen. Over het algemeen gaat een proefwerk over grotere hoeveelheden stof (bijv. een heel hoofdstuk), is complexer en gevarieerder in de vraagstelling, duurt langer dan een schriftelijke overhoring en heeft een zwaardere weging dan een schriftelijke overhoring. Een proefwerk bevat zowel reproductievragen, toepassingsvragen als inzichtelijke vragen (zie RRTI zoals omschreven in hoofdstuk 4). De proefwerkstof moet tijdig zijn behandeld, zodat de leerling nog tenminste één les voor het proefwerk de gelegenheid heeft om vragen te stellen over de behandelde stof.

- *Praktische opdrachten en toetsen (PO)*

Werkstukken, practica, presentaties, vaardigheidstoetsen van Moderne Vreemde Talen, praktische opdrachten en overige beoordelingen kunnen daarnaast nog een aparte weging krijgen, dit ter beoordeling van de sectie. Zij kunnen ook buiten de toetsweek opgegeven worden. Indien een werkstuk etc. meetelt voor een rapportcijfer dan dient van tevoren bekend te zijn aan welke normen het moet voldoen, wanneer het gereed moet zijn en welke sancties er staan op het te laat of niet-inleveren ervan.

Grote praktische opdrachten in klas 4, 5 en 6 vallen vaak onder het schoolexamen. Voor deze toetsen wordt het bestuderen van (grotere) stukken leerstof of het inlezen in bepaalde materie gevraagd. Dat geldt ook voor boekverslagen en mondelinge presentaties.

- *Schriftelijke overhoring (SO)*

Schriftelijke overhoringen gaan over de stof van meerdere lessen en moeten altijd minstens één week van tevoren worden opgegeven. Een SO moet in SomToday worden genoteerd om het plannen door leerlingen mogelijk te maken. Bij voorkeur geven we per periode maximaal één SO of praktische opdracht met leerwerk voor bèta- en zaakvakken. Voor de talen zijn dat maximaal twee SO's met leerwerk van beperkte omvang. Een SO bevat minder leerstof dan een proefwerk en heeft een lichtere weging (zie ook 5.3e). De inhoud van de toetsstof staat in de ELO weergegeven.

- *Huiswerkoverhoring (HO)*

Huiswerkoverhoringen gaan over de stof van één les en kunnen te allen tijde worden gegeven. Ze hebben een duur van maximaal 20 minuten. Een HO is altijd formatief van aard.

- *Handelingsdeel (H)*

Een handelingsdeel is een toetsonderdeel dat minstens de kwalificatie 'voldoende' moet hebben. Het onderdeel moet dus naar behoren zijn afgerond ter beoordeling aan de beoordelaar van de specifiek opdracht. Een handelingsdeel kan ook onderdeel uitmaken van het PTA.

- *PTA-toetsen (PTA)*

Een toets met schriftelijke of mondelinge vragen en opdrachten, of een praktische opdracht als onderdeel van het schoolexamen dat van een beoordeling voorzien wordt. De PTA-toetsen tellen altijd mee voor het schoolexamencijfer. Voor vakken met een centraal eindexamen is het schoolexamencijfer de helft van het eindcijfer. Voor vakken zonder centraal eindexamen vormt het schoolexamencijfer direct het eindcijfer. Het aantal PTA-toetsen per vak, de stofomschrijving per toets en de weging is vastgelegd in het PTA.

5.2. Planning van toetsen

De volgende afspraken zijn bedoeld om voor de leerling inzichtelijk te maken wanneer, hoe vaak, wat en hoe er getoetst wordt ter ondersteuning van de planning en ter voorkoming van ongewenste toetsdruk.

- a) Voor alle klassen geldt een toetsrooster. Elk van de vier periodes wordt afgesloten met een toetsweek. Aan het begin van een periode wordt de toetsstof van de eerstvolgende toetsweek bekend gemaakt. Deze stofopgave komt overeen met de beschrijving in het PTA en/of PTO. Aanpassingen zijn in uitzonderlijke gevallen mogelijk maar uiterlijk één week voor de toets is de toetsstof vastgesteld en opgegeven. Hiervan kan alleen in het voordeel van de leerlingen worden afgeweken. In het PTA ligt de toetsstof vast, omdat deze gekoppeld is aan de wettelijk verplichte eindtermen. Voor de toetsweken geldt: het streven is een zo evenwichtig mogelijke verdeling van toetsen, met maximaal twee proefwerken per dag. Het is onvermijdelijk dat een leerling soms drie toetsen op een dag moet maken. In geval van inhaal- of maatwerk kunnen ook meer dan twee toetsen op een dag voorkomen.
- b) Het aantal schriftelijke overhoringen (SO's) is vastgesteld op een maximum van **vier per week** in klas 1 t/m 3. In klas 4 t/m 6 beperken we het aantal SO's en PO's met leerwerk per vak en per periode en letten we op de spreiding over de gehele periode.
- c) In de vijf schooldagen voorafgaand aan de toetsweek worden geen summatieve toetsen afgenomen of inlevermomenten voor een summatieve PO geplaatst.
- d) De deadlines van werkstukken, presentaties, praktische opdrachten worden zodanig gespreid opgegeven dat een piek vlak voor een toetsweek voorkomen wordt. Om die spreiding te kunnen borgen kan het zijn dat een deadline is opgenomen in het PTO of PTA.
- e) Voor klas 1 t/m 3: SO's die niet een week van tevoren als toets in SomToday staan, gelden als niet opgegeven.
- f) Voor de TDMM-leerlingen zijn aanvullende regels en afspraken opgesteld (zie bijlage C) die het mogelijk maken de toetsen te combineren met hun sportactiviteiten.

5.3. Normering en cijfergeving

- a) Het cijfer op het eindrapport is het gemiddelde van de behaalde cijfers in een schooljaar. Het minimale aantal en de weging per toets(soort) dient aan het begin van het schooljaar bekend te zijn. Zie voor de berekening ook het PTA en het PTO.
- b) Alle vaksecties hebben bij de start van het schooljaar de weging van de werken vastgelegd (zie boven onder *Algemeen*). De normering van de gemaakte werken wordt door de sectie afgesproken.
- c) Het eindrapportcijfer is automatisch het cijfer zoals door SOM berekend op basis van de behaalde cijfers en de bijbehorende weging.
- d) Alle behaalde cijfers tellen mee. Alleen wanneer het in het voordeel van de leerling is, mag een docent besluiten cijfers niet mee te tellen.
- e) Het gezamenlijke gewicht van de SO's in een bepaalde lesperiode mag niet zwaarder dan het gewicht van een proefwerk in een toetsweek.
- f) Gedrag en inzet worden niet in het cijfer van schriftelijke toetsen verrekend. Het cijfer geeft aan in welke mate de leerling op het moment van toetsing de stof beheerst. Via Catwise kan de docent feedback geven op het proces en inzet. Bij praktische opdrachten mag het proces wel beoordeeld worden, omdat daarmee ook andere vaardigheden (soft skills) getoetst worden.
- g) Bij alle toetsen worden, waar mogelijk, de goede antwoorden geteld en niet de foute. Hierdoor komt de nadruk te liggen op wat de leerling al wel beheerst.
- h) Indien de omstandigheden waaronder een toets wordt afgenomen de leerlingen bij het maken van de toets hebben belemmerd, dient daarmee bij de beoordeling van deze toets rekening gehouden te worden.
- i) Indien een leerling ongeoorloofd afwezig is geweest bij een toets, mag de docent een 1,0 toekennen. Zie het examenreglement voor ongeoorloofde absentie bij een PTA-onderdeel.

5.4. Teruggave toetsen en bespreking

- a) Een docent deelt de leerlingen de beoordeling van een afgenomen toets binnen tien *werkdagen* na de laatste dag van de toetsweek mee, tenzij er zich bijzondere omstandigheden voordoen, dit ter beoordeling van de afdelingsleider. De normen van de beoordeling worden door de docent meegedeeld en zo nodig toegelicht.
- b) Een leerling heeft in alle gevallen recht op inzage in zijn toets, nadat deze is beoordeeld.
- c) De toets wordt na de beoordeling door de docent met de leerlingen besproken. De vorm van deze bespreking is afhankelijk van de toets.
- d) Na elk proefwerk krijgt de leerling de mogelijkheid tot een proefwerkanalyse die als basis kan dienen voor reflectie op het gemaakte werk, de aanpak en de voortgang.
- e) Het gemaakte werk wordt niet aan de leerlingen meegegeven. Mocht een leerling er na de toetsbespreking nog met externe begeleiding naar willen kijken (bijvoorbeeld een ouder of bijlesdocent), dan kunnen zij een afspraak maken met de docent en het werk op school inzien.

5.5. Inhalen en herkansen

- a) In het geval dat een leerling een toetsmoment heeft gemist moet deze toets worden ingehaald. Echter, dit geldt alleen voor toetsen waarvoor een leerling vooraf geldig is afgemeld via Som. Bij PTA's hoort daar aanvullend een bericht naar de afdelingsleiders bij. Onder geldige redenen verstaan we ziekte, medische afspraken die lastig te verzetten zijn en overmacht. Alle gemiste toetsen dienen ingehaald te worden.
- b) Kleine toetsen, S.O.'s die tijdens de les worden afgenomen, haalt de leerling in op afspraak met de vakdocent. De toets moet binnen een week nadat de leerling weer op school is ingehaald worden. De leerling neemt zelf contact op met de docent om de toets in te halen.
- c) Voor toetsen die afgenomen worden in de toetsweek worden inhaalmoment georganiseerd. Het rooster daarvan wordt gepubliceerd in Itslearning. Om de kwaliteit van de toetsen en de juiste afnameomstandigheden te kunnen borgen is het niet mogelijk om buiten dit rooster inhaalmomenten af te spreken. Ook zijn de toetsen vaak langer dan een regulier lesuur, waardoor inhalen in een les niet mogelijk is. Alleen in uitzonderlijke gevallen kan in overleg met de leerlingcoördinator een ander inhaalmoment worden afgesproken.
- d) Ben je ziek op het inhaalmoment, wordt er nadat er contact is opgenomen met thuis door leerlingcoördinator of mentor een laatste en uiterst inhaalmoment afgesproken.
- e) Voor Topsport- en DAMU-leerlingen gelden aanvullende inhaalafspraken, voor het geval dat zij niet binnen de geroosterde toetsmomenten hun toetsen kunnen inhalen.
- f) In de regel zijn toetsen niet herkansbaar. Immers, leerlingen hebben in de lessen voldoende mogelijkheden om via huiswerk, formatieve opdrachten en diagnostische toetsen inzicht te hebben in hun voortgang en zich op de toets voor te bereiden.
- g) Wanneer een onderbouwleerling door uitzonderlijke omstandigheden niet goed heeft kunnen presteren tijdens een toets kan de leerling via de leerlingcoördinator een herkansing aanvragen bij de vakdocent. Het moet dan aantoonbaar zijn dat het tegenvallende resultaat niet ligt aan de voorbereiding of inzet van de leerling voorafgaand aan de toets. De vakdocent en leerlingcoördinator besluiten samen of een herkansing mogelijk is.
- h) Bij PTA-toetsen is in het PTA vastgelegd welke toetsen wel en niet herkansbaar zijn.

5.6. Toetsformat

- a) Proefwerken en PTA-toetsen worden op een standaardformat aangeleverd. Het format is terug te vinden op Weten en Regelen > Communicatie.
- b) Bij proefwerken en PTA-toetsen wordt in de kantlijn aangegeven hoeveel punten een leerling kan behalen voor iedere vraag.

6. Specifiek voor klas 1

Ten aanzien van klas 1 bestaat een aantal aparte afspraken die te maken hebben met huiswerk en toetsing. De afspraken voor klas 1 hebben als doel om de overgang van de vertrouwde basisschool naar de onbekende middelbare school, die door veel leerlingen als groot ervaren wordt, geleidelijk te laten verlopen.

Geleidelijke opbouw van het huiswerk

Veel eersteklassers hebben niet eerder hoeven leren, op de basisschool wordt vaak niet meer dan een uur huiswerk per week opgegeven. Sommige scholen laten al het werk op school doen. Daarom hanteren we de volgende regels vanaf de eerste lesweek na de introductie:

- week 1: eerst in de les oefenen en bespreken
- week 2: kleine hoeveelheden maakwerk opgeven
- week 3: ook leerwerk opgeven

Het huiswerk wordt op het bord geschreven en in Itslearning gezet. Als leerlingen twee dagen achter elkaar hetzelfde vak hebben, is het prettig als het huiswerk al eerder opgegeven is.

Toetsen

- a) In periode 1 (tot aan de eerste toetsweek) is er maximaal één SO per vak. Het liefst alleen formatieve toetsen!
- b) SO's die niet in SOM staan, gelden als niet opgegeven (zie ook 5.2e)

Cijfers

Leerlingen worden niet meteen 'afgerekend' omdat ze nog moeten leren 'leren'. Maak tussentijdse toetsen daarom zoveel mogelijk diagnostisch of formatief, met aan het eind van een periode een afsluitende (summatieve) toets in de toetsweek. De leerdoelen die naar de eindtoets leiden, worden in deelstappen duidelijk vastgesteld door de secties.

De vaksectie zorgt bij klas 1 voor een oplopende weging van toetsen, d.w.z. een lagere weging voor de eerste toetsen in het jaar ten opzichte van het einde van het schooljaar, zodat de leerling voldoende gelegenheid heeft om een tegenvallend resultaat te verbeteren.

Bijlage A: Beroep

Beroep

- a) De leerling kan aan zijn docenten inlichtingen vragen over de beoordeling van zijn studievorderingen en de normering die daaraan ten grondslag ligt en zijn verdere mogelijkheden.
- b) Indien een leerling het niet eens is met de beoordeling van een werk kan hij dit binnen tien werkdagen na inzage kenbaar maken aan de docent die het werk heeft opgegeven. Tegen de beslissing van de docent kan de leerling binnen vijf werkdagen in beroep gaan bij de afdelingsleider van het betreffende leerjaar. Er moet dan echter sprake zijn van een aantoonbare 'fout' in de beoordeling, bijvoorbeeld een deel van het werk is over het hoofd gezien. Het slechts niet eens zijn met een resultaat is onvoldoende grond voor het aantekenen van beroep.
- c) In een dergelijk geval wordt door de afdelingsleider een tweede corrector aangewezen. De cijfers van de eerste en tweede corrector worden gemiddeld (Het cijfer kan dus zowel hoger als lager worden).
- d) Tegen een beslissing van een afdelingsleider, kan de leerling binnen vijf werkdagen in beroep gaan bij de rector.
- e) Herkansing schoolexamen (PTA). In het schoolexamen van ieder vak zitten elementen van herkansing. De school bepaalt welke onderdelen van het schoolexamen herkansbaar zijn, en op welke wijze. De school hanteert een tweedeling "eerste zitting – tweede zitting". Tijdens de tweede zitting kunnen gemiste toetsen uit een enkele toetsweek of een aantal toetsweken tezamen worden ingehaald. Daarnaast mogen alle leerlingen tijdens de tweede zitting één of twee toetsen naar keuze herkansen met een maximumaantal per jaar. Niet alle toetsen zijn herkansbaar. Details en periode van afname staan in het PTA per jaarlaag.
- f) Examen. De schoolleiding stelt het examenreglement vast. Dit reglement bevat regels over de wijze waarop het examen wordt afgenomen, de wijze waarop de cijfers worden gegeven, regels over verzuim bij examens, examenfraude, herexamen en over de mogelijkheden om tegen beslissingen betreffende het examen bezwaar te maken.

Klachtencommissies

Algemene klachten over de kwaliteit van een toets, van een leerling of surveillant, worden eerst met de betreffende docent besproken door de leerling of surveillant. Als dat niet leidt tot overeenstemming dan wordt door een beroepscommissie de klacht getoetst aan het toetsbeleid. De beroepscommissie doet een bindende uitspraak. De beroepscommissie bestaat uit de afdelingsleider, sectievoorzitter en een vakdocent uit de betreffende sectie, anders dan de betrokken docent.

Voor PTA-toetsen zijn in het examenreglement procedures voor klachten opgenomen.

Onregelmatigheden

- a) Indien de omstandigheden, waaronder een toets wordt afgenomen, de leerlingen bij het maken van de toets hebben belemmerd, dient daarmee bij de beoordeling van deze toets rekening gehouden te worden.
- b) In geval van fraude bij een toets in de toetsweek bepaalt de afdelingsleider hoe gehandeld moet worden. In geval van fraude bij een schoolexamentoets zie ook het examenreglement.

Bijlage B: Definities

Toetsen is het systematisch nagaan of leerlingen de leerdoelen hebben behaald en daar een oordeel of waardering over uitspreken. Leerdoelen kunnen betrekking hebben op kennis, vaardigheden, inzicht en/of attitudes. Het kan daarbij gaan om de eindcompetenties of daarvan afgeleide leerdoelen die geformuleerd zijn bij de programmaonderdelen.

Summatieve toetsen

Dit zijn afsluitende toetsen die na afloop van een periode worden afgenomen om te beoordelen in hoeverre een leerling de vereiste leerdoelen beheerst. Deze toetsen hebben vooral een selecterende, prognostische of kwalificerende functie. De docent geeft met een cijfer aan welk niveau leerlingen uiteindelijk hebben bereikt, met een cesuur tussen voldoende en onvoldoende. De resultaten van summatieve toetsen liggen ten grondslag aan het rapportcijfer of (school)examencijfer.

Diagnostische toetsen

Dit is feitelijk een summatieve toets, echter met weging nul. Deze hebben als primair doel om leerlingen inzicht te geven in de toetsvorm, vraagstelling en voortgang van hun eigen leerproces.

Formatieve toetsen

Deze hebben als primair doel om leerlingen inzicht te geven in de voortgang van hun eigen leerproces. Deze toetsen hebben naast een diagnostische functie een meer pedagogisch-didactische functie dan summatieve toetsen. Bij een pedagogisch-didactische functie ligt het accent op de waardering en stimulering van de leerling in relatie tot zijn inzet en aanpak. Daarbij past goed de diagnostische functie die inhoudt dat leerlingen op basis van ontwikkelingsgerichte feedback hun leerproces kunnen bijstellen. Leerlingen kunnen ook elkaar en zichzelf toetsen (peerfeedback en zelfassessment). Een heldere formulering van de leerdoelen en toetsen met een formatieve functie zorgen ervoor dat de leerling:

- helder heeft naar welk doel de leerling toe werkt (feed up);
- een goed beeld krijgt waar hij/zij in het leerproces staat (feedback);
- tips krijgt voor vervolgstappen (feedforward).

Feedback, feed forward en feed up worden gegeven op drie niveaus:

- Taakgericht: 'Doordat je je inleiding met een pakkend voorbeeld bent begonnen, is het boeiender geworden om te lezen.'
- Procesgericht: 'Je moet je in het vervolg eerst breder oriënteren op een onderwerp, voordat je een hoofdvraag formuleert.'
- Op zelfregulatie gericht: 'Lees de volgende keer je antwoorden op de toets eerst nog een keer door, ook al ben je het zat.'

Bijlage C: Toetsen en TDMM

Regels omtrent het verplaatsen/inhalen van toetsen:

Een toets mag alleen worden ingehaald als hij gelijk valt met een training of wedstrijd. Hiervoor gelden de volgende afspraken.

- De leerling maakt vóór het missen van de toets een inhaalafpraak via TDMM. De docent weet dan dat je de toets gaat missen.
- Toetsen moeten binnen een week worden ingehaald, tenzij vooraf anders besproken met mentor en Topsportcoördinator.
- Na overleg afdelingsleider en topsportcoördinator is het mogelijk om een PTA-toets eerder op de dag te maken, mits er geen contact kan worden gelegd met andere leerlingen die de toets later maken. Een leerling kan dan in quarantaine worden gezet, of mag de toetszaal niet eerder verlaten dan dat de reguliere zitting van het PTA gestart is.
- Voor PTA-toetsen geldt het volgende:
 - Een PTA-toets gaat voor een training
 - Een belangrijke (internationale) wedstrijd gaat voor een PTA-toets. Hiervoor moet de leerling zelf tijdig contact opnemen met de topsportcoördinator.
- Andere afspraken over inhalen (van toetsen die niet tijdens een training of wedstrijd vallen) maakt de leerling vooraf met de mentor en de Topsportcoördinator.

Te laat of niet geweest?

- Is de leerling te laat met het maken van een inhaalafpraak, vervalt het recht op inhalen en wordt een 1,0 voor deze toets genoteerd.
- Is de leerling ziek op de dag van inhalen, dan moet je je afmelden via mail en wordt er een nieuwe afspraak gemaakt. Mailt de leerling niet dan vervalt het recht op inhalen en wordt een 1,0 voor deze toets genoteerd.
- Als een leerling ongeoorloofd absent is bij een toets of een inhaaltoets, vervalt het recht op inhalen en wordt een 1,0 voor deze toets genoteerd.

